

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	21 Ionawr 2020
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Gareth Thomas
Swyddog Cyswllt:	Dilwyn Williams, Prif Weithredwr
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679 685
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Datblygu'r Economi

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

2.1 Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad yn effeithiol.

3 CYFLWYNIAD

3.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw i'ch diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Datblygu'r Economi. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau.

3.2 Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2018-23, yma rwyf yn adrodd ar y cynnydd hyd at ddiwedd Tachwedd 2019.

3.3 Rwyf am eich atgoffa bod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu gennyf mewn cyfarfod Herio Perfformiad sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r Pwyllgor Craffu.

3.4 Ar y cyfan, rwyf yn hapus gyda pherfformiad yr adran. Byddaf yn ymhelaethu ar y cynnydd yn yr adroddiad.

4 RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

4.1 PERFFORMIAD GWASANAETHAU'R ADRAN

4.2 Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Gwybodaeth

4.2.1 Pwrpas y **Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Gwybodaeth** yw sicrhau mynediad trigolion Gwynedd at gefnogaeth, adnoddau a gwybodaeth sy'n rhoi'r cyfle iddynt ddysgu ac ennill sgiliau, darllen a mwynhau. Mae'n gadarnhaol iawn adrodd fod Bodlonrwydd Cwsmer y Gwasanaeth yn 99% (weler M1), dyma adborth gan un o ddefnyddwyr y Llyfrgell "*Mae'r Gwasanaeth hwn yn hanfodol ar gyfer fy lles a chynnydd bywyd. Heb y gwasanaeth hwn byddwn o dan anfantais fawr, ac yn colli ased gwerthfawr o gael darllen llyfrau.*"

- 4.2.2 Gostwng mae tueddiadau i fenthg llyfrau yn genedlaethol, hynny yn gyffredinol i Ogledd Cymru a Gwynedd, hyd yma mae 215,719 wedi benthyg eleni, hynny ar gyfartaledd o 35,846 y mis (sy'n is na'r cyfartaledd misol o 38,789 yn 2018/19). O ganlyniad mae sesiwn Gweithdy yn cael ei drefnu er mwyn edrych sut all y Gwasanaeth Llyfrgelloedd gefnogi gwasanaethau eraill y Cyngor ac asiantaethau eraill yn ein cymunedau yn y dyfodol.
- 4.2.3 Mae'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn cynnig nifer o wasanaethau, ac yn ddiweddar mae'n Llyfrgelloedd wedi cynnig cymorth i bobl oedd dros 60 oed oedd angen adnewyddu eu cerdyn bws. Bu i 5,440 o bobl fanteisio ar y cymorth gan mai proses gofrestru cwbl ddigidol oedd wedi ei mabwysiadu gan y Llywodraeth.
- 4.2.4 Mae Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2018/19 yn creu darlun calonogol o Lyfrgelloedd Gwynedd. O'r 10 o ddangosyddion ansawdd sydd â thargedau, roedd Gwynedd wedi cyflawni 9 yn llawn ac 1 yn rhannol, roedd Gwynedd yn un o ddim ond 4 Awdurdod i gyrraedd y lefel hon.

4.3 Gwasanaeth Archifau

- 4.3.1 Pwrpas y **Gwasanaeth Archifau** yw gwarchod ein cofnodion cyhoeddus a sicrhau fod gan bobl fynediad atynt, drwy ddarparu dau Archifdy yng Ngwynedd.
- 4.3.2 Mae'r defnydd a galw am y gwasanaeth yn dda, gyda 8,900 wedi defnyddio'r gwasanaeth i ddyddiad sy'n cymharu'n dda a blynyddoedd blaenorol, mae 95% yn adrodd ei bod yn fodlon gyda'r gwasanaeth (weler M2). Mae canran bach yr anfodlonrwydd gyda'r gwasanaeth yn sgil lleihad yn yr oriau agor rai blynyddoedd yn ôl.
- 4.3.3 Bu'n gyfnod prysur i Swyddogion Addysg y gwasanaeth Archifau, gan weithio gyda 1,214 o ddisgyblion cynradd. Rydym yn derbyn adborth cadarnhaol iawn i'r gwasanaeth, yn ddiweddar mwynhaodd disgyblion Blwyddyn 3 Ysgol Dolbadarn sesiwn, gyda un disgybl yn dweud *"Rydym wedi dysgu llawer iawn am y Tuduriaid. Roedd y gwisgoedd yn brydferth iawn, ac yn edrych yn neis iawn. Roedd y gemau yn ddiddorol iawn bryd hynny. Croeso i chi ddod atom unrhyw bryd eto."* Bydd y gwasanaeth addysg yn hanfodol ar gyfer dyfodiad y Cwricwlwm newydd, rydw i wedi gofyn i'r Adran Economi a'r Adran Addysg drefnu cyfarfod er mwyn trafod cynnal y gwasanaeth i'r dyfodol.
- 4.3.4 Mae'r Gwasanaeth Archifau wedi cydweithio ar draws y Rhanbarth er mwyn cychwyn ar y gwaith o ddigido'r casgliad, ond oherwydd problemau recriwtio mae'r gwaith yma wedi dod i ddiwedd. Er hynny, dwi yn awyddus i Wynedd barhau gyda'r gwaith o ddigido ein casgliad er mwyn sicrhau hyfywdra'r gwasanaeth ar gyfer y dyfodol. Felly rwyf wedi gofyn i'r Gwasanaeth geisio gosod amcan o'r gost ac amserlen ar gyfer digido ein casgliad yng Ngwynedd fydd yn ein galluogi i ymchwilio i'r posibiladau o gychwyn ar y gwaith.

4.4 Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau

- 4.4.1 Pwrpas y **Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau** yw cyfoethogi bywyd pobl Gwynedd trwy hyrwyddo dealltwriaeth o'n hetifeddiaeth a'n diwylliant unigryw.
- 4.4.2 Er mwyn sicrhau fod **Neuadd Dwyfor** yn cynnig y profiad gorau posibl i drigolion Gwynedd, mae gwaith ar droed i adnabod gweledigaeth ac model busnes ar gyfer y dyfodol. Mae tîm defnyddwyr wedi ei sefydlu er mwyn ymgynghori gyda pobl leol. Bydd trafodaethau yn cael ei cynnal gyda'r tîm defnyddwyr a staff er mwyn edrych ar y weledigaeth, adnabod y galw, adnabod unrhyw rwystrau a chyfleoedd. Byddaf

yn cyflwyno'r achos busnes i'r Cabinet yn ystod mis Ionawr.

- 4.4.3 Pryder i mi yw bod **Storiell** yn parhau i or-wario fel gwasanaeth a bod targedau incwm ychwanegol yn cael eu gosod. Mae'r gwasanaeth yn adolygu'r trefniadau rheoli ar hyn o bryd yn ogystal â adolygu'r strwythur gweithredu er mwyn ymateb i hyn ar frys.

4.5 Gwasanaeth Morwrol a Pharciau Gwledig

- 4.5.1 Pwrpas y **Gwasanaeth Morwrol a Pharciau Gwledig** yw sicrhau adnoddau diogel o ansawdd yn ein parciau gwledig, ein harbryau, ein marinas ac ar draethau Gwynedd er mwyn creu atyniadau hamdden i bobl leol ac ymwelwyr. I ddyddiad mae 40 o unigolion wedi derbyn cymorth cyntaf ar draethau Gwynedd, byddaf yn cadw llygaid ar y data yma er mwyn ei gymharu gyda blynyddoedd blaenorol (weler M3). Dyma un o fesurau'r gwasanaeth, rwyf wedi gofyn i'r adran ystyried y ffordd orau i fesur ansawdd o fewn y gwasanaeth, byddaf yn eich diweddarau ar hyn yn y dyfodol.

- 4.5.2 Mae'r sefyllfa garthu yn parhau i fod yn broblemus ym Mhwllheli, mae cytundeb allan ar Sell2Wales ar hyn o bryd er mwyn penodi cwmni i symud y tywod a'r llaid. Mae gwaith i gynnal adolygiad rheolaeth Harbwr a Hafan Pwllheli wedi cychwyn, a byddaf yn cyflwyno adroddiad i'r Cabinet yn fuan er mwyn paratoi Cynllun Datblygu ar gyfer Harbwr a Hafan Pwllheli.

4.6 Gwasanaeth Chwaraeon am Oes

- 4.6.1 Mae'r **Gwasanaeth Chwaraeon am Oes** yn cynnig ystod o weithgareddau corfforol cynhwysol ar gyfer y Cynradd, Uwchradd ac yn gymunedol.

- 4.6.2 Mae gwaith da iawn yn mynd ymlaen gyda'r oedran cynradd drwy'r Clwb Dal i Fynd, Play Maker ac DIT. Mae'r Clwb Dal i Fynd yn parhau i gael ei gynnal yn 80% o'r ysgolion, gyda Athrawon yn adrodd fod y clwb yn gwella ffitrwydd disgyblion. Mae pob Ysgol Uwchradd yng Ngwynedd yn derbyn darpariaeth 560 sy'n cynnig dros 20 o Chwaraeon gwahanol i'r disgyblion, ac yn ffordd wych o gael plant i fynychu sesiynau ffitrwydd.

- 4.6.3 Mae'r Adran Economi a Chymuned wedi gosod cytundeb i **Gwmni Byw'n Iach** i reoli'r Canolfannau Byw'n Iach, erbyn diwedd chwarter 2 roedd 566,427 o ymweliadau i'r Canolfannau, gyda lefel boddhad cwsmer yn 87.34%.

4.7 Uned Rhaglenni Adfywio

- 4.7.1 Pwrpas yr **Uned Rhaglenni Adfywio** yw datblygu, cydlynu, gweithredu a monitro rhaglenni adfywio er mwyn creu Gwynedd yn le gwell i fyw ynddo, mewn ymateb i Strategaeth Adfywio Gwynedd.

- 4.7.2 Yn hanesyddol mae gwaith yr uned yn deillio o gyfleoedd ariannu. Rydw i yn awyddus i sicrhau fod cynllun hirdymor mewn lle ar gyfer adfywio, ac mae'r Bwrdd Adfywio eisoes yn gweithredu er mwyn datblygu dealltwriaeth o anghenion adfywio cymunedau Gwynedd fel bod gennym weledigaeth gliriach traws-wasanaeth o'r hyn sydd ei angen i sicrhau cymunedau cryfach (bydd adroddiad ar wahân ar gyfer gweithgareddau'r Bwrdd Adfywio).

- 4.7.3 Pwrpas y prosiect **Hybu Canol Tref** yw cefnogi a hwyluso adfywio canol trefi er mwyn iddynt gynnal ystod o wasanaethau i drigolion lleol ac ymwelwyr o fewn amgylchedd bywiog â naw Gymreig. Mae prif gynllun drafft wedi ei baratoi ar gyfer Bangor er mwyn edrych ar symudedd a chysylltiadau o fewn y ddinas, bydd trafodaethau pellach rhwng swyddogion a'r ymgynghorwyr ar y cynllun drafft,

byddaf yn adrodd yn ôl yn y dyfodol ar y cynllun.

4.7.4 Pwrpas y prosiect **Rhoi Treftadaeth Llechi Gwynedd ar waith** yw gwireddu rhaglen o weithgareddau adfywio yn ardaloedd y llechi, a pharau i weithio i sicrhau statws Safle Treftadaeth y Byd i'r diwydiant llechi yng Ngwynedd. Mae amserlen newydd wedi ei gytuno gyda DCMS a bydd yr enwebiad yn cael ei gyflwyno i UNESCO yn Ionawr 2020 gyda phenderfyniad yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2021.

4.8 **Gwasanaeth Cefnogi Cymunedau**

4.8.1 Mae'r **Gwasanaeth Cefnogi Cymunedau** yn cefnogi cymunedau, boed yn Gyngor Cymuned, Grŵp gwirfoddol neu endid cymunedol i weithredu er mwyn gwneud eu cymunedau yn le gwell i fyw.

4.8.2 Yn ystod y chwarter diwethaf mae'r gwasanaeth wedi cefnogi 22 o brosiectau/gweithgareddau. Gan gynnwys gweithio ar gynllun i drosglwyddo adeilad hen Ysgol Beuno Sant i'r gymuned er mwyn sefydlu Canolfan Deulu yn nhref Y Bala; gweithio gyda Phlas Carmel ar gynllun i adfer Capel, Tŷ Capel a hen siop gan gyfuno hanes, diwylliant a'r amgylchedd lleol gan ddod a buddion economaidd a chymdeithasol i'r Gymuned.

4.9 **Gwasanaeth Rhaglenni Datblygu Economaidd**

4.9.1 Mae'r **Gwasanaeth Rhaglenni Datblygu Economaidd** yn ceisio gwella'r amodau i fusnesau ffynnu yng Ngwynedd, eu cefnogi i sefydlu, cystadlu a thyfu a helpu pobl Gwynedd i fanteisio ar y cyfleodd. Mae'r gwasanaeth yn arwain ar nifer o flaenoriaethau gwella Cynllun y Cyngor.

4.9.2 Hyd yma yn 2019/20 mae 204 o fentrau wedi derbyn cymorth (weler M5), sydd yn gynydd ar llynedd o ganlyniad i ymestyn y ddarpariaeth ac cynydd yn y galw o ganlyniad i ffactorau allanol megis Brexit.

4.9.3 Mae'r prosiect **busnesau'n cael cymorth i ffynnu** am sicrhau dull gweithredu yn y Cyngor sy'n rhoi anghenion busnesau yn ganolog gan leihau rhwystrau iddynt sefydlu a thyfu yn y sir. Er mwyn cael gwell dealltwriaeth o farn busnesau o holl wasanaethau'r Cyngor, bydd dadansoddiad o'r ymatebion yn cael ei adrodd i'r Bwrdd Prosiect yn Ionawr 2020.

4.9.4 Pwrpas y prosiect **mwy o drigolion Gwynedd yn chwarae rhan lawn yn y byd gwaith** yw canolbwyntio ar gyfres o weithgareddau fydd yn annog trigolion Gwynedd gyfan i mewn i fyd gwaith. Mae'r prosiect wedi cefnogi 93 o bobl i mewn i gyflogaeth (weler M7). Mae cydweithio agos yn digwydd gyda busnesau yn sector dwristiaeth, gan gynnwys Hafan y Môr a Zip World. Wrth gydweithio bydd ymdrechion yn cael ei gwneud i sicrhau bydd trigolion lleol yn cael cefnogaeth i elwa o'r cyfleoedd cyflogaeth gan y cwmnïau. Mae'n gadarnhaol iawn adrodd bydd dros 300 o swyddi ar gael rhwng y ddau gwmni yng Ngwynedd dros y misoedd nesaf.

4.9.5 Mae'r **Rhaglen Datblygu Wledig** yn adeiladu ar y gwaith da sydd eisoes wedi ei wneud i drawsnewid yr economi wledig trwy annog arloesedd o fewn sectorau traddodiadol (megis amaeth a thwristiaeth) ynghyd a gwella isadeiledd digidol cymunedau gwledig. Mae rhaglen Arfor bellach ar waith, cronfa arbrofol yw'r rhaglen sy'n bwriadu creu mwy a gwell swyddi yng nghadarnleoedd y Gymraeg a chefnogi'r iaith o ganlyniad. Mae Arfor yn cynnwys pedwar cynllun lleol yng Ngwynedd, un o rheiny ydi'r cynllun Her Cymunedau Mentrus lle mae tair cymuned wedi eu recriwtio i dreialu dulliau o sbarduno'r economi cylchol / sylfaenol. Mae

dau gofod gwneud hefyd wedi eu hagor o dan Arfor, ar y stryd fawr yn Porthmadog ac yn Bethesda ac maent eisoes wedi croesawy dros 140 o drigolion i ddod i ddysgu am dechnoleg newydd. Byddaf yn adrodd ar ddeilliannau Arfor yn y dyfodol.

- 4.9.6 Mae'r prosiect ***Creu Swyddi Gwerth Uchel (Cyflog £26,500 neu fwy)*** yn edrych i greu amgylchedd sy'n cefnogi busnesau newydd a thyfu busnesau presennol o fewn sectorau sy'n talu'n dda, a sicrhau fod y gweithlu lleol yn gallu manteisio ar y cyfleoedd. Mae 20 o swyddi gwerth uchel wedi eu creu gan fentrau sydd wedi derbyn cymorth eleni hyd yn hyn (weler M6). Mae ymdrechion y Cyngor i gynnal cyflogaeth yn safle Trawsfynydd drwy parhau gyda dadgomisiynnu'r safle i weld yn dwyn ffrwyth a mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu gofod ar gyfer dros 150 o swyddi yn maes awyr Llanbedr yn mynd rhagddo

Un mater ychwanegol sy'n parhau i fynnu sylw ac ymdrech swyddogion ac Aelodau yw Brexit. Mae'r Adran yn parhau i fod yn cyrchu barn busnesau lleol am effaith Brexit ac yn eu hannog i fanteisio ar bob cymorth ond mae'r ansicrwydd yn cael effaith andwyol ar barodrwydd mentrau i fuddsoddi a chreu swyddi. Mae Swyddogion ac Aelodau hefyd yn rhagweithiol yn datgan barn ac anghenion Gwynedd yn arbennig o ran dyfodol buddsoddiad i ddatblygu'r economi a chefnogaeth i amaethwyr a chefn gwlad wedi i arian Ewrop ddod i ben.

4.10 **Gwasanaeth Twristiaeth, Marchnata a Digwyddiadau**

- 4.10.1 Pwrpas y **Gwasanaeth Twristiaeth, Marchnata a Digwyddiadau** yw hyrwyddo'r ardal fel cyrchfan trwy'r flwyddyn a chydweithio gyda'r sector er mwyn uchafu buddion economaidd i bobl Gwynedd. Rydym wedi gweld twf yn y maes dros y blynyddoedd diwethaf, gyda mwy o bobl yn mynd ar ei gwyliau o fewn y DU. Mae'r adolygiad perfformiad wedi'i gwblhau er mwyn bwydo i mewn i'r broses o osod blaenoriaethau am y cyfnod 2020+.

- 4.10.2 Mae'r prosiect ***Cynyddu Budd Digwyddiadau Mawrion*** yn anelu i ddenu digwyddiadau proffil uchel i Wynedd er mwyn manteisio ar y budd economaidd a chymdeithasol fydd yn deillio o hyn. Yn ystod 2019/20 mae 25 o ddigwyddiadau wedi cefnogi drwy'r prosiect (weler M4. Mae trafodaethau eisoes ar droed gyda digwyddiadau newydd ar gyfer y flwyddyn nesaf, byddaf yn cyflwyno adroddiad i'r Cabinet yn gwneud cais am arian ar gyfer y gronfa yma ar gyfer 2020/21.

- 4.10.3 Pwrpas y prosiect **Elwa o Dwristiaeth** yw Atgyfnerthu statws Gwynedd fel cyrchfan gynaliadwy o ansawdd rhyngwladol, trwy archwilio a gweithredu'r opsiwn gorau er mwyn sicrhau bod pobl a busnesau Gwynedd yn elwa o'r twristiaid sy'n ymweld a'r Sir. Mae sawl sesiwn graffu o'r maes wedi cymryd lle a bydd gweithdy'n cael ei gynnal ar-y-cyd gydag Aelodau'r Cyngor ac Aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn fuan yn 2020 i drafod y maes a'n blaenoriaethau i'r dyfodol.

5 **SEFYLLFA ARIANNOL / ARBEDION**

5.1 **Cynlluniau Arbedion 2017/18, 2018/19 & 2019/20**

- 5.1.1 Mae oediad yn y 3 cynllun parcio sef *Cysoni ffioedd parcio drwy gyflwyno ffioedd parcio i safleoedd newydd (e.e. ardal Y Glyn), Sefydlu ffioedd parcio yn Dinas Dinlle a chynyddu ffioedd lansio a hefyd Adolygu ffioedd a threfniadau yn Storiell*. Mae gwaith rhagaratoi yn cael ei wneud ar hyn o bryd o safbwynt cynigion i ymgorffori nifer o safleoedd newydd i mewn i Orchymyn Parcio Gwynedd. Mae bwriad hefyd i ddiweddarau strwythur ffioedd y Cyngor i gyd fynd efo'r gwaith a hefyd mae cais wedi ei wneud i ymgorffori agweddau ychwanegol (e.e. cardiau i bobl leol).

Rhagwelir cychwyn derbyn incwm ychwanegol o gynyddu Ffioedd Lansio ac Incwm parcio yn Storiell erbyn dechrau'r flwyddyn ariannol 2020/21.

- 5.1.2 Mae oediad mewn 2 gynllun arall sef *Cynyddu'r ffi i ysgolion am y gwasanaeth archifau a Dileu 1 swydd o'r Gwasanaeth Twristiaeth* ond maent yn symud yn eu blaen.
- 5.1.3 O ran y cynllun *Neuadd Dwyfor* mae'r adran yn rhagweld risgiau sylweddol i gyflawni'r arbedion. Mae'r Adran yn parhau i ddatblygu'r achos busnes fel nodir yn 4.4.2 a bydd angen buddsoddiad cyfalaf sylweddol ("buddsoddi i arbed") i wireddu'r arbedion. Yn ogystal bydd angen trafod gyda chyllidwyr megis Cyngor Celfyddydau, Croeso Cymru ac eraill – ond nid oes cronfeydd amlwg i'r gweld ganddynt ar hyn o bryd. Rwyf wedi pwysleisio yr angen i sicrhau fod yr achos busnes ddaw ymlaen yn un sy'n debygol o gael ei wireddu.
- 5.1.4 Bydd rhaid rhoi cyfle i'r Cwmni Hamdden newydd sefydlu cyn adnabod cyfleon i symud y statws i felyn neu wyrdd ar y cynllun *Lleihau'r sybsidi i'r Cwmni Hamdden newydd*. Mae tebygolrwydd felly y bydd y cynllun yn llithro heibio 2021/22 – 2022-23.

6 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

6.1 Barn y Swyddogion Statudol:

Y Swyddog Monitro

"Dim sylwadau i'w hychwanegu ynglŷn a phriodoldeb."

Y Pennaeth Cyllid

"Gallaf gadarnhau cywirdeb yr agweddau ariannol yn adroddiad yr Aelod Cabinet Datblygu'r Economi a Chymuned, gyda rhan 5 yr adroddiad yn amlygu risgiau rhai o'r cynlluniau arbedion. Bydd swyddogion Cyllid yn parhau i gynorthwyo'r Aelod Cabinet i fonitro'r cynnydd yn erbyn y cynlluniau yma, ac mae diweddariad o sefyllfa ariannol yr adran wedi ei gynnwys yn yr adolygiad cyllidol sy'n destun adroddiad yr Aelod Cabinet Cyllid ar raglen y cyfarfod yma."

ATODIADAU:

Atodiad 1 Mesurau'r Adran Economi